

13.00.00
13.00.01
13.00.02
13.00.03
13.00.04
13.00.05

13.00.06
13.00.07
13.00.08
13.00.09
07.00.00
19.00.00

01.00.00
02.00.00
03.00.00
09.00.00
10.00.00
11.00.00

№4/2025

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga
ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 246 sahifa,
15-aprel, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Qirg'izboyev Abdug'affor Karimjonovich
Tarix fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna
Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Umarova H.O. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woocky Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Toshkent davlat texnika universiteti, G. V. Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti Toshkent temir yo'l muhandislari instituti.

EDITOR-IN-CHIEF:

Qirg'izboyev Abdug'affor Karimjonovich
Doctor of Historical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024 yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko’ra, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro’yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo’yicha ekspert kengashi tavsiyasi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.06.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan №C-5669245
reyestr raqami tartibi bo’yicha
ro’yxatdan o’tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310

MUNDARIJA

XXI asr tibbiyot atamashunosligi va unga ta'rif.....	12
Achilov Muzaffar Norquliyevich	
“4K” modeliga asoslangan ta’limda interaktiv metodlar va texnologiyalardan foydalanish usullari	15
Boltayeva Hulkar Mardonqul qizi	
Oliy ta’lim muassasalari kafedrası faoliyati samaradorligini oshirishda pedagogik risklarni boshqarish mexanizmi.....	18
Djalalov Baxromjan Begmurzayevich	
Kichik maktab yoshidagi o’quvchilarda liderlik sifatlarini shakllantirishning pedagogik aspektlari.....	24
Djumayeva Dildora Isroilovna	
Urma zarbli cholg’ular turlari va ularda ijro etish usullari	27
Egamkulov Oybek Altmishevich	
Umuminsoniy va diniy qadriyatlarni yoshlarimiz ongiga singdirishda dialektikaning roli	31
Ergasheva Guzal Maxkambayevna	
Bo’lg’usi tarbiyachilarda ijtimoiy intellektni shakllantirish zamon talabi.....	34
Ermatova Gulnoz Pirimovna	
Boshlang’ich ta’lim tarbiya fanida o’yin texnologilardan foydalanish metodikasi	37
Farsaxonova Dilafruz Rizaxonovna	
Boshlang’ich sinf o’quvchilarining kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish jarayonining yo’nalishlari va usullari ...	41
Kulboyeva Dilnoza Abdug’ofurovna	
Kurash sport turiga qiziquvchi ayollarning motivatsiya va o’z-o’zini anglash darajasi.....	44
Mamaraimova Ra’no Usmanovna	
The Teaching of Oral Production in the FFL Classroom: Linguistic and Psychological Difficulties	48
Narzulloyeva Dilfuza Bahriddin qizi	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini teatrlashtirilgan faoliyat asosida rivojlantirish	54
Nurmatova Iroda Toxtasinovna	
Maktabgacha ta’lim yo’nalishi talabalarida kasbiy kompetentlikni shakllantirishda pedagogik amaliyotning o’rni.....	56
Shamiyeva Manzura Fayzullayevna	
Globallashuv jarayonida o’quvchilarning aksiologik kompetensiyalarini shakllantirish.....	59
Siddikov Baxtiyor Saidkulovich	
4-sinf o’quvchilariga maqollar ma’nosini tushuntirish usullari	63
Suvonova Shohida Murodullo qizi	
Kasbiy rivojlanish soatlarining pedagogik va psixologik asoslari.....	69
Temirova Rushana Ravshan qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-hissiy ko’nikmalarni shakllantirish mazmuni	73
Teshabayeva Zamira Sobirovna, Abdulatipova Mehribon Qahramon qizi	
Boshlang’ich sinf tabiiy fan darslarida STEAM yondashuvi va xalqaro baholash dasturlari.....	76
Usmonova Zulfiya Ilxomovna	
Bo’lajak o’qituvchilarda konfliktologik kompetentlikning shaxs sifatlariga aloqadorligi	79
Muxammadiyeva Xadicha Karomatovna	
Русская документальная проза как отражение прошлого и настоящего общества.....	82
Дустова Ирода Шукрулло кизи	
Размышления о возникновении человеческих эмоций	86
Умарова Навбахор Шокировна, Зарипова Нигинабону Фахритдиновна	
Проблемы регулирования терминов в языкознании.....	89
Курбанова Гузаль Абдурахимовна	

Педагогические основы формирования интереса дошкольников к изучению иностранного языка в игровой среде.....	93
Курбанова Назира Низомиддиновна	
Mexanika fanining rivojlanish tarixi.....	97
Esanov Nuriddin Qurbonovich	
Эффективность использования личностно-ориентированной технологии обучения в учебном процессе.....	100
Намозова Манзура Муродовна	
O'spirinlik davridagi depressiv holatlarni psixodiagnostika va psixokorreksiya qilish usullari	104
Bannayev Maxamadin Sotvoldiyevich	
Talabalarda axborot madaniyatini shakllantirish metodikasi.....	109
Radjabova Gulnoza Bahromovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining madaniy xilma-xillikni inobatga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish usullari	113
Saffarova Mohidil Axmadovna	
Adabiy til va shevalar o'rtasidagi leksik tafovutlar: kelib chiqish sabablari va rivojlanish xususiyatlari	116
Qurbonova Asal O'tkirovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini CALP yondashuvi asosida o'qish savodxonligini oshirish	119
Ahmadjonova Mushtariy Bahodirjon qizi	
Kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishda bo'lajak mutaxassisning kasbiy kompetentligi	121
Artikova Nodira Shavkat qizi	
Yusuf Xos Hojibning axloqiy qarashlarini shakllanishining tarixiy-ijtimoiy omillari	125
Berdaliyeva S. D.	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy madaniyatini shakllantirish prinsiplari.....	128
Ibragimova Shaxnoza Tulqinovna	
Boshlang'ich sinflarga matematika o'qitish jarayonida ko'rgazmali qurollardan foydalanib dars samaradorligini oshirish	132
Mardonov Eshim Muratovich, Xushvaqtoy Ali Ashurovich, Narzullayeva Muxlisa Rustam qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatini takomillashtirish	135
Misirova Nodira Tovbayevna, Ergasheva Madina Qahramon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida 6-7-yoshli bolalarni maktabga tayyorgarlik monitoringini tashkil etish	139
Ortiqova Gulhayo Erkinboy qizi	
-ayotgan bo'lsa shaklining lisoniy xususiyati va uning o'zgarishi.....	142
Safarov Firuz Sulaymonovich	
Sharq mutafakkirlarining pedagogik ta'limotlari va qarashlarida tarbiyaning ma'naviy, axloqiy negizlari	145
Xalilov Farhod Furqat o'g'li, Ibodullayeva Dildora Shukrulla qizi	
Anvar Obidjon ijodining tadrijiy takomiliga doir mulohazalar	148
Mamatalimov Zafar Mamaraimovich	
Patologik fiziologiya fanini o'qitishda it texnologiyalarining o'rni.....	152
Abdirashidova Gulnoza Ablakulovna, Mavlyanova Umida Nematovna, Sobirova Ra'no Tulqin qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning kognitiv kompetentligini rivojlantirishda motivatsion yondashuvning o'ziga xos jihatlari.....	156
Abdumanopov Muhammadsodiq Muhammadyusuf o'g'li	
The Role of Mass Media as a Tool in Teaching English Vocabulary to Young Learners	159
Dadaxonova Dilnavoz Zafarjon kizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim va tarbiya jarayonlarida bolalarning refleksiv faoliyatini rivojlantirish.....	164
Dilorom Xomidova	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari tarbiyasida ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etish metodikasi	169
Fayziyeva Madinabonu Sohijon qizi	
O'zbek yosh oilalarida nikohning dastlabki yillarida oilaviy nizolarning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	173
Hakimova Nargiza Djavlievna	

Tarbiyalanuvchilarni nutq madaniyatiga o'rgatishda tarbiyachi nutqi va unga qo'yiladigan talablar	176
<i>Kazieva Turg'unoy Tursunboevna, Abdullayeva Kamola Erkin qizi</i>	
Ikki tilli o'quv lug'atlari tuzishning lingvodidaktik asoslari (ingliz va o'zbek tillari negizida yaratilgan ikki tilli lug'atlar misolida)	179
<i>Oqboyeva Zulfiya Bobonazarovna</i>	
Boshlang'ich sinf texnologiya darslarida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi	183
<i>Saidova Mohinur Jonpo'latovna, Bo'ronova Nigora Umar qizi</i>	
Modern Opportunities for the Integration of Technologies Into the Media and their Role in Improving the Efficiency of the Media.....	187
<i>Salim Doniyorov</i>	
Chizma geometriya va muhandislik grafikasi darslarida talabalarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmasini rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish	192
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Теории и модели выбора брачного партнера	197
<i>Абдумуталова Мадина Абдумалик кизи</i>	
Maktabgacha ta'lim muassalarida outsorsingdan foydalanish masalalari	203
<i>Kasimova Gulyar Axmatovna</i>	
Arxitektura fanlarini o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari	209
<i>Astanov Tolib Muxtarovich</i>	
Talabalarda tadqiqotchilik qobiliyatlari	212
<i>Saidakbarova Nigora</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	216
<i>Tuxliyev Muslim Sherzod o'g'li</i>	
Искусственный интеллект в смешанном обучении	220
<i>Хикматов Нодир Назимджанович</i>	
The Literary Translation in English and its Linguistic Issues	224
<i>Ravshanova Ziyoda Qahramon qizi, Egamberdiyev Javlonbek Saynabi o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning bilim darajasini oshirishda ilg'or xalqaro pedagogik tajribalarni integratsiyalash: zamonaviy yondashuvlar, metodologiyalar va samaradorlik tahlili	229
<i>G'afurov Mirzo Ulug'bek Majidovich</i>	
Leksikologiya va uning nazariy asoslari	232
<i>G'anibayeva Bayyan Sharipbay qizi</i>	
Olimpiya ta'limini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etish.....	236
<i>Qodirov Jurabek Mamatsimonovich</i>	
Turizmga ta'limni samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	239
<i>Normurodova Zebo Eshmaxmatovna</i>	
Autizmning kelib chiqish sabablari va Rett sindromi.....	243
<i>Xakimova Zulhumor Hakimovna</i>	

OLIMPIYA TA'LIMINI SHAXSGA YO'NALTIRILGAN YONDASHUV ASOSIDA TASHKIL ETISH

Qodirov Jurabek Mamatsimonovich

Namangan davlat universiteti Sport faoliyati va jismoniy madaniyat kafedrası katta o'qituvchisi, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori

Annotatsiya: Ushbu maqolada olimpiya ta'limini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar, xususan, konstruktivistik va differensial ta'lim konsepsiyalariga tayangan holda, har bir o'quvchining jismoniy va intellektual imkoniyatlarini inobatga olgan holda sport va olimpiya qadriyatlarini o'rgatish yo'llari tahlil qilingan. Maqolada Olimpiya harakati, uning tarixiy va madaniy asoslari orqali o'quvchilarda vatanparvarlik, sog'lom turmush tarzi va raqobatbardoshlik kabi fazilatlarni shakllantirish zarurligi asoslab berilgan. Shuningdek, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim asosida o'quvchilarning qiziqishlarini o'rganish, individual yondashuvlar asosida mashg'ulotlarni tashkil etish va ularni rag'batlantirishning samarali usullari tavsiya etilgan. Tadqiqot natijalari olimpiya ta'limining sifatini oshirishda innovatsion pedagogik yondashuvlarning o'rni katta ekanini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: olimpiya ta'limi, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, tarbiya, sport, ma'naviyat, motivatsiya.

Abstract: This article describes the theoretical and practical aspects of Olympic education based on a person-oriented approach. Modern pedagogical approaches, especially those based on constructivist and differential education concepts, are analyzed to teach sports and Olympic values, taking into account the physical and intellectual capabilities of each student. The article substantiates the importance of developing qualities such as patriotism, a healthy lifestyle, and competitiveness through the historical and cultural foundations of the Olympic Movement. It also recommends effective methods for identifying students' interests, organizing training sessions based on individual approaches, and motivating learners accordingly. The study results demonstrate that innovative pedagogical approaches play a significant role in improving the quality of Olympic education.

Key words: Olympic education, person-oriented approach, upbringing, sports, spirituality, motivation.

Аннотация: В этой статье описываются теоретические и практические аспекты олимпийского образования на основе личностно-ориентированного подхода. Современные педагогические подходы, особенно основанные на концепциях конструктивистского и дифференцированного образования, анализируются с целью обучения спорту и олимпийским ценностям, учитывая физические и интеллектуальные возможности каждого учащегося. В статье обоснована необходимость формирования таких качеств, как патриотизм, здоровый образ жизни и конкурентоспособность через призму исторических и культурных основ Олимпийского движения. Также даны рекомендации по эффективному изучению интересов учащихся, организации занятий и стимулированию их на основе индивидуального подхода. Результаты исследования показывают, что инновационные педагогические подходы играют важную роль в повышении качества олимпийского образования.

Ключевые слова: олимпийское образование, личностно-ориентированный подход, воспитание, спорт, духовность, мотивация.

KIRISH

Olimpiya harakati – bu nafaqat sport, balki tinchlik, do'stlik, o'zaro hurmat va barqaror taraqqiyot g'oyalarini ilgari suruvchi global ijtimoiy harakatdir. Olimpiya ta'limi esa ushbu qadriyatlarni yoshlarga singdirish vositasidir. Bugungi ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida o'quvchi va talabalarni individual qobiliyat hamda ehtiyojlariga mos ravishda rivojlantirish ustuvor yo'nalishga aylanmoqda. Shu bois Olimpiya ta'limini ham mazkur yondashuv asosida tashkil etish dolzarb masalalardan biridir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Olimpiya ta'limi – bu yoshlarni Olimpiya qadriyatlarini, xususan, mukammallikka intilish, hurmat, do'stlik, halollik va sog'lom turmush tarziga o'rgatish jarayonidir. U sport orqali faqat jismoniy emas, balki axloqiy va ijtimoiy jihatdan ham shaxsni rivojlantirishga xizmat qiladi. Olimpiya ta'limini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etishning bir qancha afzalliklarini keltirib o'tamiz. Xususan, individual rivojlanish uchun xizmat qiladi. Har bir o'quvchining sportga bo'lgan qiziqishi, jismoniy salohiyati va ma'naviy ehtiyojlarini inobatga olish imkoniyatini beradi. Motivatsiyaning oshishiga ham turtki bo'ladi. Talaba yoki o'quvchi o'zini qadrlangan va e'tirof etilgan deb his qiladi, bu esa ularning sportga va bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Ijodkorlik va tashabbuskorlikni shakllantiradi. Sportdagi muammolarni hal etish, strategiyalar ishlab chiqish orqali o'quvchilarda ijodiy fikrlash rivojlanadi. Ushbu ta'lim natijasida o'quvchilar ijtimoiy moslashuvchanlikka ega bo'ladi. Jamoa sportlari orqali o'zaro hurmat, hamkorlik va muloqot ko'nikmalari shakllanadi. Olimpiya ta'limini amalga oshirish uchun ba'zi jihatlarni keltirsak: olimpiya qadriyatlariga asoslangan darslar va to'garaklar tashkil etish; individual ta'lim rejalarini tuzish; sportchilarning shaxsiy psixologik holatini kuzatish va qo'llab-quvvatlash; interaktiv, o'yinli, loyiha asosidagi metodlardan foydalanish. Bu sohada ba'zi mutaxassislarimiz ham ish olib bormoqda. Ularning fikrlarini keltiramiz: “Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim – bu avvalo o'quvchining individual ehtiyojlari, qobiliyatlari, ijtimoiy tajribasi va shaxsiy rivojlanish sur'atlarini inobatga olgan holda ta'lim berishdir. Uni Olimpiya ta'limida joriy etish orqali nafaqat sport ko'nikmalari, balki shaxsiy mas'uliyat, irodaviy sifatlar va sog'lom turmush tarzini shakllantirish mumkin.”¹

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Olimpiya qadriyatlarini orqali yoshlarni sog'lomlashtirish va tarbiyalashda shaxsga yo'naltirilgan yondashuv muhim o'rin tutadi. Chunki har bir bola sportga nisbatan turlicha qiziqadi va ularning o'ziga xos imkoniyatlarini inobatga olish zarur.² Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim sport sohasida ijobiy natijalar beradi. Ayniqsa, Olimpiya ta'limining tarbiyaviy vazifalari – yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish, intizom va halollikni tarbiyalashda bu yondashuv samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.³ Olimpiya ta'limini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etish – bu nafaqat metodologik yondashuv, balki ijtimoiy-psixologik ehtiyojlarga javob beruvchi vositadir. Bu har bir o'quvchining ichki dunyosini ochishga imkon beradi.⁴

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu sohada samaraga erishish uchun sport maktablari va ta'lim muassasalarining yaratilishi ham mavzumiz natijasiga ijobiy xizmat qiladi. Masalan, sport-ta'lim muassasalari soni 2023-yil 1-yanvar holatiga ko'ra, O'zbekiston Respublikasida jami 379 ta sport-ta'lim muassasasi faoliyat yuritmoqda. Ular quyidagi turlarga bo'linadi: bolalar va o'smirlar sport maktablari – 264 ta, ixtisoslashtirilgan bolalar va o'smirlar sport maktablari – 58 ta, sport turlari bo'yicha ixtisoslashtirilgan maktab-internatlari – 28 ta, olimpiya zahiralari kollejlari – 15 ta, oliy sport mahorati maktablari – 10 ta, olimpiya zahiralari ixtisoslashtirilgan bolalar va o'smirlar sport maktablari – 4 ta. Jismoniy tarbiya va sport bilan shug'ullanuvchilar soni 2022-yil 1-yanvar holatiga ko'ra, O'zbekistonda 6 million 907,8 ming kishini tashkil etadi. O'zbekistonda sport-ta'lim tizimida ilmiy yondashuv va xalqaro tajribalarni joriy etish orqali sportchilarni tayyorlash samaradorligi oshirilmoqda. Jismoniy tarbiya va sport ilmiy tadqiqotlar instituti tomonidan “Olimpiya va paralimpiya sport turlarini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari” mavzusida respublika ilmiy-amaliy anjumani o'tkazilgan.

XULOSA

Olimpiya ta'limini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etish zamonaviy ta'lim va tarbiya tizimining muhim yo'nalishlaridan biridir. Bu yondashuv nafaqat o'quvchilarning sportga bo'lgan munosabatini kuchaytiradi, balki ularni to'laqonli va har tomonlama barkamol shaxs sifatida shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv orqali Olimpiya qadriyatlarini yoshlarning ongiga chuqur singdiriladi va ular jamiyatda faol, vatanparvar hamda sog'lom fuqarolar bo'lib yetishadilar.

1 Yoqubjon Yo'ldoshev – Pedagogika fanlari doktori

2 Sirojiddin Juraev – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassis

3 Qodir Yusupov – Pedagogika fanlari nomzodi

4 Muzaffar Qodirov – Ta'lim strategiyasi bo'yicha ekspert

Olimpiya ta'limini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida takomillashtirish uchun quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

- individual rivojlanish rejalari joriy etish – har bir o'quvchi yoki sportchi uchun individual rivojlanish rejasini tuzish, uning jismoniy va psixologik xususiyatlariga asoslanib, mashg'ulotlarni shaxsiy ehtiyojlarga moslashtirish;
- murabbiylar va pedagoglar malakasini oshirish – shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asoslarini chuqur o'rgatadigan trening va malaka oshirish kurslarini tashkil etish. Bu orqali murabbiylar har bir o'quvchining ichki motivatsiyasi va qobiliyatini aniqlashga tayyor bo'ladi;
- Olimpiya qadriyatlarini umumta'lim tizimiga integratsiya qilish – maktab darslarida Olimpiya qadriyatlari – hurmat, do'stlik, mukammallikka intilish – haqida bilimlarni sinfdagi faoliyatlarga bog'lab o'rgatish;
- psixologik qo'llab-quvvatlash xizmatlarini kengaytirish – sportchilar uchun motivatsiya, stressni boshqarish, musobaqaga tayyorgarlik kabi psixologik xizmatlarni yo'lga qo'yish;
- ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish – ota-onalarga shaxsga yo'naltirilgan ta'lim yondashuvi haqida seminarlar o'tkazish va ularni tarbiya jarayoniga jalb etish;
- innovatsion texnologiyalarni joriy etish – virtual trenerlar, smart-mashg'ulotlar, sport tahlil dasturlari orqali o'quvchilar faoliyatini monitoring qilish va ularga tezkor fikr-mulohaza berish;
- teng imkoniyatlar yaratish – nogironligi bo'lgan bolalar uchun ham shaxsga yo'naltirilgan Olimpiya ta'limi dasturlarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xalqaro Olimpiya Qo'mitasi. Olimpiya qadriyatlari va ta'limi (Olympic Values and Education Programme).
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish bo'yicha" qarorlari.
4. Jo'rayev G'. G'. Pedagogik texnologiyalar va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim. – T.: 2020.
5. UNESCO. Sport and Physical Education for Sustainable Development Goals. – 2021.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.